

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-8-72-25>

УДК 811.111'373'275

Потятиник У.О.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПРЕСУПОЗИЦІЇ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ДОНАЛЬДА ТРАМПА

Анотація. В розвідці йдеться про дискурсивні особливості Дональда Трампа, зокрема про використання ним імпліцитності в формі пресупозицій. Пресупозиції тлумачаться в роботі як імпліцитна інформація, що вбудована в експліцитно висловлену пропозицію тексту чи повідомлення. Автор вибудовує інтерпретацію пресупозиційного мовлення Трампа на засадах критичного дискурс-аналізу як однієї з із найбільш оптимальних методологічних парадигм у дослідженні політичного та ідеологічного дискурсу. Корпусом статті слугували дві промови Трампа: спершу як кандидата у президенти від Республіканської партії, а згодом як новообраного президента (інавгураційне звернення). Автор розглядає два типи пресупозицій, до яких вдається Трамп з метою закріплення важливих для нього ідеологічних та ціннісних орієнтирів у колективній (під)свідомості: екзистенційних та логічних.

Ключові слова: імпліцитність, пресупозиції, критичний дискурс-аналіз (КДА), екзистенційні пресупозиції, логічні пресупозиції, ітеративна лексика.

Potiatynyk Uliana

Ivan Franko National University of Lviv

PRESUPPOSITIONS IN DONALD TRUMP'S POLITICAL DISCOURSE

Summary. The paper examines some of the underexplored discursive characteristics of Donald Trump's language behavior, notably his implicit ways of conveying information. The linguistic data presented in the present study shows Trump's predisposition to communicate his message indirectly and implicitly. As an unconventional politician, he displays communicative strategies that differentiate him not only from mainstream politicians and establishment Republicans, but even from many known populists. The analytical framework that underlies the study is one that has shown itself to be most effective in the analysis of political, ideological and media discourse – Critical Discourse Analysis (CDA) as developed and used by Hodge, Kress, Fairclough, van Dijk, van Leeuwen etc. In the present paper, we interpret presuppositions as implicit information embedded in explicitly articulated proposition. The corpus selected for the present study is comprised of two key speeches in Trump's political career – one delivered during the Republican Convention in Cleveland as he accepted the nomination for president from the Republican party on July 21, 2016 and the other – his inaugural address on January 20, 2017. The paper looks at two types of presuppositions – existential and logical (in Yule's and Jeffries' classification) – generated in Trump's political discourse. Our data suggests that contrary to intuitive perceptions of his discursive style – he is generally perceived as someone who 'shoots from the hip' and tells it like it is and also the fact that he does not appear constrained by the need to be truthful and factually accurate – presuppositions figure prominently in candidate/president Trump's political rhetoric. Our examination of presuppositions in the corpus under analysis has revealed that by means of assumptions vis-a-vis ideological positions, political views, and value systems triggered by his language, Trump has the capacity to maintain 'plausible deniability', i.e. he is able to 'test the waters' without having to commit unequivocally to any of the views or ideas that he articulates. Significantly, the study has also demonstrated that he is far more strategic and calculated in his political tactics than many give him credit for.

Keywords: implicit meaning, presuppositions, Critical Discourse Analysis (CDA), existential presuppositions, logical presuppositions, iterative words.

Вступ. В центрі даної розвідки є дискурсивні особливості президента США Дональда Трампа, котрий переміг у виборчих перегонях 2016 р., спершу обійшовши значно досвідченіших та компетентніших політиків-республіканців, а потім і поборовши кандидата, який численні експерти та аналітики пророкували безперечну перемогу – Гіларі Клінтон. Зокрема, мова йтиме про лінгвопрагматичний елемент політичної риторики Трампа, а саме значення, яке він генерує опосередковано, неекспліцитно – пресупозиції. З нашого погляду, дискурсивний аспект поведінки Трампа відігравав і надалі відіграє суттєву роль у його сприйнятті виборцями. З цього огляду дослідження цих аспектів є без сумніву актуальним, оскільки допомагає відповісти на питання, чому навіть після двох із половиною років його вкрай суперечливого президентства, рейтинги серед основного сегменту його виборців 2016 року залишаються практично незмінними. Тут можна заперечити аргументом,

що стабільна підтримка його ядерного електорату необов'язково пояснюється дискурсивними атрибутами його особистості, і що сталі рейтинги можна віднести на рахунок економічної, фінансової, зовнішньої, соціальної тощо політики, яку він проводить. Окрім цього аргументу, можна також стверджувати, що незмінний ентузіазм його політичної бази забезпечується ідеологією та системою цінностей, які він демонструє на кожному кроці, хоча це й часто ідеї та вартості, які не сповідує більшість американців (політичне та економічне гасло *America First!*, прихований расизм, сексизм тощо). Це, звичайно, вагомі аргументи, але мусимо зазначити, що більшість затятих прихильників Трампа мало тямлять у тонкощах регуляторної чи податкової політики, не розуміють часто неоднозначних рішень у питаннях охорони здоров'я, екології чи соціального забезпечення, і тим паче не орієнтуються у складних зовнішньополітичних проблемах. На що вони натомість орієнтуються, і (що важливо)

чому довіряють, то це те, що сам Трамп їм пропонує через призму своєї дискурсивної персони. Тобто в який спосіб він презентує власне світобачення та свої підходи до вирішення проблем відіграє, на наш погляд, вирішальну роль у сприйнятті Трампа його виборцями. І мова, зрозуміло, має тут першорядне значення.

Аналіз останніх публікацій. Відразу після появи Дональда Трампа на політичній арені США його неординарна поведінка та мислення зацікавили дослідників найрізноманітніших гуманітарних сфер: психологів, антропологів, психолінгвістів, когнітивістів, соціолінгвістів, політологів, дослідників медіа та комунікації тощо. Перші розвідки робили акцент на колоквалізації Трампом політичного дискурсу [5; 9; 10; 15] та на особливостях синтаксису (фрагментованість та спрощеність граматичної структури висловлювання тощо) [5], тенденціях слововжитку (багаторазова повторюваність сказаного, обмеженість лексичного запасу, гіперболізація, негативна лексикалізація тощо) [5; 15], а також на прагматичних аспектах його мовлення: використання низки дискурсивних маркерів, зокрема 'well', 'by the way', 'believe me' [16, с. 27-38], солідаризація зі своєю групою (прихильників) та демонізація опонентів (We vs. Them) [9]. В пізніших розвідках акцент переміщається на маніпулятивні стратегії дискурсивної поведінки американського президента [10; 11; 13, с. 13, 73–85]. Особливе місце в останніх дослідженнях посідають розвідки про найрізноманітніші аспекти *Twitter*-стрічки Дональда Трампа, зокрема лінгвістичне конструювання його політичної ідентичності, порівняльний аналіз його Твітер-персони із твітер-повідомленнями його конкурентки в президентських перегонах Г. Клінтон [13, с. 13–26], аналіз прагмапсихологічних аспектів використовуваної ним мови стигматизації (очорнення) критиків та опонентів [10; 13, с. 114–126] тощо. Проте основна увага дотепер приділялась експліцитним елементам мовлення Трампа. Водночас, з нашого погляду, імпліцитна площина його повідомлень може бути ще інформативнішою, оскільки те, що не артикулюється прямо, може бути «вікном» у справжні ціннісні та ідеологічні позиції індивіда. З огляду на це, в даному дослідженні ми **ставимо собі за мету**, опираючись на корпус публічних висловлювань колишнього кандидата, а нині президента США, проінтерпретувати привабливість його політичної фігури з дискурсивної перспективи, а саме під кутом зору інформації, яка висловлюється Трампом імпліцитно, через пресупозиції. **Корпусом даних** у розвідці слугували дві промови Трампа: перша виголошена з нагоди його номінації на кандидата в президенти від Республіканської партії США під час Республіканської конвенції в Клівленді (липень 2016 р.) і друга – інавгураційна промова в січні 2017 р. в якості президента.

Методологічні засади дослідження. В аналізі дискурсивного функціонування Трампа методологічним підґрунтям слугував підхід критичного дискурс-аналізу (надалі КДА), представниками якого є Kress, Hodge, Fairclough, van Dijk, van Leeuwen [2; 3; 7; 8; 18] тощо. Цей підхід справедливо вважають одним із найбільш оптимальних аналітичних парадигм у тлумаченні політичного та ідеологічного дискурсу. Феркло

стверджує, що мова як репрезентує, так і *хибно* репрезентує світ довкола нас. Вона здатна риторично спотворювати реальність і пристосовувати її до ідеологічних потреб відносин влади [2, с. 2–9]. З огляду на це, основним фокусом КДА як теорії та методу є з'ясування того, як суспільні відносини влади, контролю, домінування тощо актуалізуються в мовленні і тексті. Причому йдеться не тільки про лінгвістичну репрезентацію цих відносин, але й те, як вони легітимізуються, відтворюються і закріплюються в політичних, медійних та ідеологічних контекстах [3, с. 132]. Іншими словами, дослідники, що працюють в рамках КДА, своїм головним завданням бачать ідентифікувати взаємовплив між дискурсивними, з одного боку, а з іншого – ідеологічними структурами [2, с. 2–3]. КДА в даній розвідці бачиться нами як найбільш логічний та дієвий інструментарій для виявлення маніпулятивних стратегій Дональда Трампа в його риторичі: як він використовує свою потужну політичну платформу з метою впливу на судження, погляди та цінності американського суспільства та й світового співтовариства в цілому. Хоча КДА пропонує розмаїття прийомів з'ясування маніпулятивних тактик (модальність, інтертекстуальність, діалогічність, засоби легітимації тощо), *об'єктом* даного дослідження є неекспліковані смисли, що криються в пресупозиціях.

Пресупозиції як ресурс прихованого змісту

Дослідження в царині семантики та прагматики безперервно демонструють, що імпліцитність, непрямої змісту та опосередкованість висловлюваного є невід'ємною частиною мови і далеко не кожен (здуманий мовцем чи автором) зміст безпосередньо проявляється в мовленні чи тексті, а натомість є прихованим та таким, що підпадає під категорію припущення. Такий тип значення іменують у лінгвістичній прагматичній та критичній дискурсивно-аналітичній парадигмі пресупозиціями, які слід розуміти як «імпліцитні твердження, що вбудовані в експліцитне значення тексту чи повідомлення» [14, с. 63]. Крім пресупозицій предметом лінгвопрагматики є також імплікатури (*implicatures* у Грайса) та логічні умовиводи/висновки (*entailments*) [12, с. 30; 19, с. 25, 40–45], але в даній розвідці ми розглядаємо виключно пресупозиції, зокрема з огляду на те, що вони становлять ресурс додаткових смислів, яким і послуговується (свідомо чи підсвідомо) Трамп. Пресупозиції також можна сміливо трактувати як дієвий інструмент маніпуляції, оскільки вони «оперують», так би мовити, в нижніх шарах тексту і дають можливість автору /мовцю висловити те, що він/вона не зміг/змогла проартикулювати прямо. Будь-який фрагмент мовлення чи тексту становить комбінацію експліцитного та імпліцитного смислу в найрозмаїтіших комбінаціях. Як зазначає Ферклоф, пресупозиції «заякорюють» нову інформацію в старій, невідоме в відомому і сумнівне в однозначному [3, с. 107]. Нам видається, що ця остання властивість пресупозицій «ховати» суперечливу інформацію серед такої, яка не викликає заперечень чи навіть застережень, особливо надається для використання в політичному дискурсі.

Ферклоф у своєму аналізі припущень – позначення, яке часто використовується синонімічно із

терміном «пресупозиції», пропонує поділяти останні на такі підгрупи: екзистенційні, пропозиційні та ціннісні/оцінні [3, с. 55]. Перші з трьох стосуються припущень щодо речей, які існують чи мають місце. Пропозиційні описують те, що відбувається. І нарешті оцінні пресупозиції криються в оцінкових судженнях, твердженнях про бажаність чи небажаність станів, подій, дій тощо (Ibid.), тобто мають ідеологічний характер. Натомість, Л. Джефріз веде мову лише про два типи пресупозицій, а саме екзистенційні та логічні і стверджує, що як одні, так і інші наділені чималим потенціалом для маніпуляції [6, с. 95], тобто можуть використовуватися з ідеологічною метою. Як є очевидним із вищенаведених підходів, другий із них не виділяє пресупозиції, що несуть ідеологічне забарвлення, в окрему групу, натомість справедливо вважаючи, що будь-які пресупозиції можуть бути наділені ідеологічним змістом. Власне цей, другий, підхід нам видається більш слушним і ми його дотримуватимемося в нашому дослідженні.

Прикметно, що серед більшості дослідників, що займаються даною проблематикою, існує консенсус щодо мовних структур, які слугують маркерами, чи радше тригерами, пресупозицій (Юл [19, с. 26–28], Джефріз [6, с. 21], Баклді [1, с. 91–94]). Локусом екзистенційних пресупозицій є зазвичай номіналізовані структури. Баклді вважає номіналізацію дієвим засобом у руках тих, хто намагається переконати аудиторію, що ідеологічна за своєю суттю позиція насправді відображає об'єктивну реальність [1, с. 94]. Л. Джефріз зауважує, що одним із способів використовувати фундаментальну особливість англійського синтаксису в ідеологічних цілях є репрезентувати процеси і дії в формі номіналізованої структури і таким чином не стверджувати їх, а ніби апріорі з них виходити [6, с. 21].

Пресупозиції в дискурсивній поведінці Трампа

Дослідники неодноразово зазначали, що Трамп маніпулятивно використовує глибоко укорінені уявлення та стереотипи в своєму мовленні. Щоправда, немає консенсусу щодо того, наскільки інтуїтивною чи, навпаки, стратегічною з його боку є така маніпуляція. Водночас, тут логічно заперечити, що як політик, який себе позиціонує як людину, яка називає речі своїми іменами, тобто послуговується експліцитними, а не імпліцитними стратегіями комунікації, американський президент навряд чи мав би докладати особливих зусиль, аби заковдувати в формі пресупозицій те, що хоче висловити. Тим не менше, всупереч цій інтуїтивній логіці, його комунікативна поведінка неодноразово виявляє стратегії, які дають йому можливість задіювати пресупозиції. Це значною мірою пояснюємо тим, що якщо частина інформативного повідомлення висловлена в формі припущення, а не відвертого твердження, це створює простір для маневру і потенціал для хеджування та можливість заперечення імпліцитно вираженого смислу.

Розглянемо кілька з яскравіших прикладів пресупозицій у мовленні Трампа. Ностальгічне гасло, яке лягло в основу всієї передвиборної кампанії нинішнього президента і яке визначало (і далі визначає) його політичну ідеологію – *Make America Great Again* – черпає свої смисли із

«вбудованого» в ньому переконання, поширеного серед значного прошарку американського електорату, що США колись були потужною і впливовою державою, але зараз такою не є. Ключовим елементом цього прочитання є лексема *again*, а радше словосполучка *great again*, в якій власне міститься конотація туги за минулим. Цей заклик експлікує можливість повернення країни до періоду величі, в якому вона колись нібито перебувала. Тут, треба зазначити, також виводиться імплікатура – не пресупозиція – яка полягає в тому, що людина, яка в такий власне спосіб апелює до електорату, цілком логічно є спроможною досягти того, навколо чого вибудувала всю свою кампанію. Ідентичні пресупозиції генеруються в різних версіях цього центрального гасла, які лягли в основу промови Трампа з нагоди номінації його кандидатом на президентську посаду від Республіканської партії в липні 2016 року: *We Will Make America Strong Again; We Will Make America Proud Again; We Will Make America Safe Again* [4]. Прикметно, що за базовими економічними параметрами та згідно зі статистичними даними, за вісім років президентства попередник Трампа Барак Обама залишив країну в значно кращому стані, порівняно з тим, у якому її застав у 2008 році, адже це був час, коли країна ввійшла в глибоку економічну рецесію. Натомість, початок президентства Трампа припав на період, коли економіка продовжувала набирати обертів, безробіття суттєво скоротилося, а в зовнішній політиці країна вже не була настільки заангажованою в воєнних конфліктах по всьому світу, як це спостерігалось під час президентства Дж. Буша молодшого. Проте тому, що смисл цих лозунгів імплікується, а не заявляється прямо, мовцю неможливо дорікнути в лицемірній позиції, оскільки за необхідності він може заперечувати імплікований смисл, тим паче що має можливість це зробити правдоподібно (шляхом т.зв. *plausible deniability*).

Не меншою мірою маніпулятивний ресурс пресупозицій використовується Трампом у його інавгураційній промові в січні 2017 р. На самому початку свого звернення до нації президент, який щойно прийняв присягу, заявляє:

We, the citizens of America, are now joined in a great national effort to rebuild our country and restore its promise for all of our people [17].

Вже це, перше, речення промови містить пресупозиції обох типів: з одного боку, екзистенційну пресупозицію *a great national effort*, виражену іменною групою, яку вводить синтаксична структура вищого рівня – предикативна група *are now joined*, а з іншого – логічні пресупозиції, які генеруються ітеративними дієсловами *rebuild (our country)* та *restore (its promise for all of our people)*. Пропозиція цього речення про те, що громадяни Америки згуртувалися в грандіозному національному ривку, висуває на перший план факт згуртування/об'єднання і виносить нібито на задній план інформацію про колосальний ривок, який подається як даність, як вихідна теза. Оскільки пресупозиція локалізується в слабкій синтаксичній позиції, вона має менше шансів викликати сумніви, тим паче оспорюватися. Для Трампа було вкрай важливо після запеклих чвар і суперечок, якими була позначена його перед-

виборна кампанія, задекларувати згуртованість нації навколо спільної справи відновлення і відбудови країни. Тобто не випадковий підбір дієслів із ітеративною семантикою слугує закріпленню в колективній (під)свідомості американської спільноти думки, що в результаті президентства Обами країна потребує відбудови, а громадяни – повернення надії та перспектив на краще майбутнє (що, як зазначалось вище, зовсім не відповідає дійсності). «Нова» інформація пропозиційного змісту нібито «між іншим» проводить «стару» інформацію про колосальний ривок.

Саме інавгураційне звернення Трампа викликало неоднозначну реакцію в країні і загалом у світі через те, що в ній Трамп змалював картину повної безнадії, в якій нібито перебувають мешканці США: економіка, інфраструктура, освітня сфера, охорона здоров'я тощо потерпають від крайньої розрухи і занепаду. Цей жалюгідний стан справ, який він будітиме «успадковою» від свого попередника, переданий екзистенційною пресупозицією, що виражена номіналізованою структурою *this American carnage* [17]. В цьому ж реченні присутні логічні пресупозиції. Насамперед, та, що виражена дієсловом *stop* (вище йшлося про дієслова зміни стану *end, finish, start, begin, continue* тощо) у поєднанні з іменником чи герундієм. Номіналізована структура *the very sad depletion of our military*, що генерує екзистенційну пропозицію в реченні про армію США (*For many decades, we've enriched foreign industry at the expense of American industry, subsidized the armies of other countries while allowing for the very sad depletion of our military*) [17] репрезентує як беззаперечний факт те, що до приходу Трампа ВМС США нищились і скорочувались адміністрацією його попередника. В аналогічний спосіб щойно приведений до присяги президент шляхом пресупозиції перекоонує слухачів, що інші країни підступно наживаються на потужних економічних ресурсах США (*We must protect our borders from the ravages of other countries making our products, stealing our companies and destroying our jobs*) [17], а в пропозицію висловлювання винесене відповідно твердження про необхідність захисту кордонів. Прикметно, що в номіналізованій пресупозиції використане емоційно забарвлене слово *ravages*, яке несе яскраву конотацію розорення, спустошення тощо і розраховане на те, щоб викликати негативну реакцію слухачів до сусідніх країн (зокрема Мексики та Канади), які торгують зі США

на умовах, що на думку Трампа, є невідгідними для Америки. Як і можна сподіватися, в інавгураційному зверненні, яке часто є рефлексією на тему світоглядних, ідеологічних та ціннісних орієнтирів новообраного президента, Трамп використовує логічні пропозиції, що дають уявлення про його систему цінностей (*America will start winning again, winning like never before*) [17], економічну ідеологію, напр. протекціонізм (*Protection will lead to great prosperity and strength*) [17] та особливості характеру, зокрема постійну внутрішню потребу знижувати опонентів і вивищувати власні заслуги (*So to all Americans in every city near and far, small and large, from mountain to mountain, from ocean to ocean, hear these words – you will never be ignored again*) [17]. Ці приклади ілюструють, як ідеологічні та ціннісні характеристики ефективно «вбудовано» в імпліцитну структуру висловлювання.

Висновки. Таким чином, результати нашого дослідження дещо ставлять під сумнів репутацію, яку Дональд Трамп здобув серед своїх прихильників, а саме прямолінійного політика, який завжди говорить те, що думає. Така відвертість, як правило, виражається експліцитно в мовленні. Трамп, натомість, свідомо чи несвідомо, непрямо виражає зміст повідомлення, тобто закладає чимало імпліцитну частину. Немає сумніву, що маніпуляція такого типу є більш тонкою, а отже менш помітною та більш дієвою. Наша вибірка продемонструвала широкий спектр мовних засобів, які генерують як екзистенційні так і логічні пресупозиції в мовленні Трампа: номіналізовані структури (екзистенційні пресупозиції), лексеми з ітеративною семантикою, дієслова типу *stop, start, begin, resume, continue* тощо в поєднанні з іншими дієсловами чи іменниками, гіпотетичні висловлювання в формі умовних синтаксичних структур тощо. Цікаво, що таке різноманіття мовних форм вираження пресупозицій спостерігалось на прикладі всього лиш двох промов кандидата/президента Трампа. Логічно припустити, що в більш спонтанному мовленні доля пресупозицій у його висловлюваннях буде ще вищою. Наступним кроком даного дослідження буде аналіз коротких твітер-повідомлень Трампа, оскільки власне в цьому типі комунікації, який не опосередкований жодними фільтрами і редагуваннями, найбільш яскраво проступає його спосіб мислення, картина світу та цінності.

Список літератури:

1. Buckledee S. The Language of Brexit: How Britain Talked its Way Out of the European Union. Bloomsbury Academic, 2018. 240 p.
2. Fairclough N. Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research. Routledge, 2003. 270 p.
3. Fairclough N. Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language. London : Longman, 1995. 265 p.
4. Full transcript of Donald Trump's acceptance speech at the RNC. *Vox*. July 21, 2016. URL: <https://www.vox.com/2016/7/21/12253426/donald-trump-acceptance-speech-transcript-republican-nomination-transcript> (accessed April 5, 2019).
5. Healy P. & Haberman M. 95,000 words, many of them ominous, from Donald Trump's Tongue. *The New York Times*. 2015. Dec. 5. URL: https://www.nytimes.com/2015/12/06/us/politics/95000-words-many-of-them-ominous-from-donald-trumps-tongue.html?_r=0 (accessed July 28, 2019).
6. Jeffries L. Critical Stylistics: The Power of English. MacMillan Education UK, 2010. 216 p.
7. Kress G., Hodge B. Language as Ideology. London : Routledge, 1993. 176 p.
8. Hodge B., Kress G. Social Semiotics. Ithaca, U.S. : Cornell University Press, 1988. 280 p.
9. Lakoff G. Trump's Twitter distraction. March 17, 2017. URL: <https://georgelakoff.com/blog/> (accessed June 14, 2019).
10. Lakoff G. What is hate speech. Sept. 14, 2017. URL: <https://georgelakoff.com/blog/> (accessed June 14, 2019).

11. Lakoff G. A modest proposal: #ProtecttheTruth. Jan. 13, 2018. URL: <https://georgelakoff.com/blog/> (accessed June 14, 2019).
12. Leech G. Principles of Pragmatics. London: Taylor & Francis Ltd., 1983. 264 p.
13. Richardson J.E. Analysing Newspapers: An Approach From Critical Discourse Analysis. London : Red Globe Press, 2007. 280 p.
14. McWhorter J. The Unmonitored President. *The Atlantic*. July 20, 2018. URL: <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2018/07/trump-speech/565646/> (accessed July 28, 2019).
15. President Donald Trump and his political discourse: ramifications of rhetoric via Twitter. Ed. M. Lockhart. New York, NY : Routledge, 2019. 226 p.
16. Sclafani J. Talking Donald Trump: A Sociolinguistic Study of Style. London : Routledge, 2017. 114 p.
17. Trump D. The Inaugural Address. Jan. 20, 2017. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/the-inaugural-address/> (accessed May 8, 2019).
18. van Dijk T. Multidisciplinary CDA: A plea for diversity. *Methods of Critical Discourse Analysis*. Ed. R. Wodak and M. Meyer. London : Sage, 2001. Pp. 95–120.
19. Yule G. Pragmatics. Oxford, UK : Oxford University Press, 2001. 152 p.

References:

1. Buckledee S. (2018). The Language of Brexit: How Britain Talked its Way Out of the European Union. Bloomsbury Academic.
2. Fairclough N. (2003). Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research. Routledge.
3. Fairclough N. (1995). Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language. London : Longman.
4. Full transcript of Donald Trump's acceptance speech at the RNC (2016). *Vox*. July 21, 2016. URL: <https://www.vox.com/2016/7/21/12253426/donald-trump-acceptance-speech-transcript-republican-nomination-transcript> (accessed April 5, 2019).
5. Healy P. & Haberman M. (2015). 95,000 words, many of them ominous, from Donald Trump's Tongue. *The New York Times*. 2015. Dec. 5. URL: https://www.nytimes.com/2015/12/06/us/politics/95000-words-many-of-them-ominous-from-donald-trumps-tongue.html?_r=0 (accessed July 28, 2019).
6. Jeffries L. (2010). Critical Stylistics: The Power of English. Macmillan Education UK.
7. Hodge B., Kress G. (1988). Social Semiotics. Ithaca, U.S. : Cornell University Press.
8. Kress G., Hodge B. (1993). Language as Ideology. London : Routledge.
9. Lakoff G. (2017). Trump's Twitter distraction. March 17, 2017. URL: <https://georgelakoff.com/blog/> (accessed June 14, 2019).
10. Lakoff G. (2017). What is hate speech. Sept. 14, 2017. URL: <https://georgelakoff.com/blog/> (accessed June 14, 2019).
11. Lakoff G. (2018). A modest proposal: #ProtecttheTruth. Jan. 13, 2018. URL: <https://georgelakoff.com/blog/> (accessed June 14, 2019).
12. Leech G. (1983). Principles of Pragmatics. London : Taylor & Francis Ltd.
13. Lockhart M. (ed.) (2019). President Donald Trump and his political discourse: ramifications of rhetoric via Twitter. New York, NY : Routledge.
14. Richardson J.E. (2007). Analysing Newspapers: An Approach From Critical Discourse Analysis. London : Red Globe Press.
15. McWhorter J. (2018). The Unmonitored President. *The Atlantic*. July 20, 2018. URL: <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2018/07/trump-speech/565646/> (accessed July 28, 2019).
16. Sclafani J. (2017). Talking Donald Trump: A Sociolinguistic Study of Style. London : Routledge.
17. Trump D. (2017). The Inaugural Address. Jan. 20, 2017. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/the-inaugural-address/> (accessed May 8, 2019).
18. van Dijk T. (2001). Multidisciplinary CDA: A plea for diversity. *Methods of Critical Discourse Analysis*. Ed. R. Wodak and M. Meyer. London : Sage, pp. 95–120.
19. Yule G. (2001). Pragmatics. Oxford, UK : Oxford University Press.